

ZADATAK ZA PISANJE ŠKOLSKOGA ESEJA

Prvi polazni tekst

Vjenceslav Novak, *Posljednji Stipančići*

Činilo se da je otac radio pravo što je sudio u pogledu Jurjevoga talenta. U petoj godini znao je Juraj čitati i pisati, u šestoj godini razumio se već u čitanje geografske karte, znao naizust sve evropske države sa glavnim im gradovima i brojem stanovnika, znao imena gorâ, rijekâ i tako dalje. U osmoj godini podučavao ga je uz oca u školskim predmetima pater Bonaventura, silno jak čovjek okrugle glave, zaburmučenog nosa, crvenog lica, debelog vrata i velikog trbuha. Matematika je Jurju osobito išla u glavu, a učio je lako i jezike. U desetoj godini govorio je pored materinskoga jezika njemački i talijanski i prevađao iz latinskoga. Na očev imendan i iza svakoga ispita držao bi otac gozbu. To je bio jedini dan kad bi otvorio svoja vrata ljudima koji nijesu bili članovi njegove obitelji. (...) Najsvečaniji čas kod stola bila bi Jurjeva zahvalnica ocu i učiteljima što bi on u tri jezika govorio: njemački, talijanski pa latinski.

Drugi polazni tekst

Milutin Cihlar Nehajev, *Bijeg*

Sa pet godina Đuro je već razumio i znao više nego »đaci« koji su svršavali pučku školu. Sve je gledalo u njem neko gotovo čudovište, osobito otkad su u gimnaziji profesori potvrdili da takva talenta nije bilo za njihova vremena u školi. Još jače se raširi to uvjerenje kad su u omladinskim listovima počeli izlaziti neki Đurini književni pokušaji; sa sedamnaest godina vrijedio je već i u očima sudrugova i kod profesora kao sigurna buduća veličina.

Više od svih bila je o tom uvjerena njegova mati. (...) Koliko je mogla, podupirala je sama sina, kupovala mu knjige, dala ga izučiti glasovir; a pomagao joj je i stric Toma koji je bio bez obitelji, pa je Đuku zavolio kao svoje dijete. Njemu za volju zvali su ga i Đurom, što nije obično ime u Primorju (...). U obitelji bilo je već kao stalno da će od tjelesno inače dosta slaboga dječaka postati slavan muž; a to je potvrdila i teta Klara koja je – sjećajući se da se je sa majčine strane sva obitelj sastojala od duševno silno razvitih ljudi što su ipak više ili manje pustolovno završili život – važno kazala: Od ovoga dječaka bit će ili nešto ili ništa.

Smjernice

- Predstavite romane *Posljednji Stipančići* i *Bijeg* u kontekstu razdoblja u kojima su nastali.
- Usporedite Jurja Stipančića i Đuru Andrijaševića na temelju djela u cjelini.
- Usporedite polazne tekstove.
- Protumačite na temelju čitateljskoga iskustva kako odgoj i društvena sredina određuju živote književnih likova.
- Obrazložite svoje tvrdnje.